

Open Hof Culemborg, 26 mei 2024, zondag Trinitatis

Tekst: Johannes 3: 1 – 5 en Handelingen 4: 32 - 37

Voorganger: ds. Kees Visser

Gemeente van Jezus Christus onze Heer,

Opnieuw geboren worden. Dat zegt Jezus tegen Nikodemus. Maar wat is dat eigenlijk? Is dat dat je herboren voelt, zoals mensen dat kunnen zeggen na een weekendje *wellness*? Iemand zei het nadat hij 30 kilo was afgevallen. Een vrouw schreef een boek met de titel 'Herboren', nadat ze herstelde van de terreuraanslag op het vliegveld Zaventem. Een man omschreef zijn gevoel na zijn pelgrimstocht naar Santiago de Compostella. Herboren. Is dat wat Jezus van Nikodemus wilde? Dat hij op een nieuwe manier in het leven zou staan?

Nikodemus snapt er niks van: Opnieuw geboren worden, dat kan toch helemaal niet! Je kunt toch niet voor de tweede keer uit je moeder geboren worden?

Of had Jezus bemerkt dat Nikodemus een nieuwe bezieling zocht in zijn leven, een waarachtig leven in plaats van de regelzucht van zijn Fazizeeërsgroep? Gaat hij daarom 's nachts naar Jezus toe, om niet gezien te worden door zijn collega's?

Beleefd spreekt hij Jezus aan: 'U bent van God gekomen'. Maar alle egards worden meteen ontregelt door Jezus. Hij zegt: 'Alleen wie opnieuw geboren wordt, kan het koninkrijk van God zien'.

Hoezo begint Jezus over het Koninkrijk van God? Is dat de nieuwe bestemming die zin kan geven aan Nicodemus, het Godsrijk van vrede en geluk, van recht en barmhartigheid? Komt dat binnen bereik als je op een nieuwe manier leert kijken naar jezelf en de wereld om je heen? En vraagt dat een nieuwe manier van leven? Is dat opnieuw geboren worden?

Jezus zegt: 'Het is geboren worden uit water en geest'. En dat doet meteen denken aan de doop van Jezus door Johannes.

Johannes had over zichzelf gezegd: 'Ik doop met water, maar na mij komt iemand, sterker dan ik, die doopt met de heilige Geest en met vuur'. Het gaat blijkbaar om een bezieling van hogerhand. Een schone lei en je laten bezielen door de Geest van God, een nieuwe levenskracht. In die zin herboren.

Dat gaat dan veel verder dan een persoonlijke ervaring van een nieuwe start na een moeilijke tijd. Dat is best fijn als dat kan, maar wel erg aan één persoon gebonden. Wat Jezus voor ogen staat, gaat om het Koninkrijk van God, om een gemeenschap die op een nieuwe manier naar de wereld durft te kijken. Van ik naar wij. Van persoonlijk geluk naar gemeenschapszin. Je leven verrijken met geestkracht, maar dan zo dat iedereen daar beter van wordt.

Gemeente, zou dat verlangen vooral in onze tijd gewenst zijn? Waar we haast vastlopen in een doorgeslagen vorm van persoonlijke welstand, zo bezig met ons eigen ik, dat we de verbinding met anderen moeilijk opbrengen? Komt het maatschappelijke onbehagen daar soms vandaan? En voelen we dat het anders moet?

‘Opnieuw geboren worden’, zegt Jezus tegen Nikodemus. Maar dan zo, dat er werkelijke geestkracht wordt gevoeld, binnen een gemeenschap. In je eentje begeesterd raken, daar word je gauw moe van. Dat is fijn voor jezelf, maar kan ook eenzaam maken. Delen, verbinden, dat is wat de Geest doet, gemeenschap stichten.

Wat is die geest, die uitgaat van de Vader en de Zoon, de Geest die daarom heilig wordt genoemd?

Mag ik een vergelijking maken?

In een bepaalde groep mensen kan een slechte geest heersen. Er is steeds gedoe, ruzie, onenigheid. Het ene conflict is nog niet opgelost of er dient zich alweer een nieuwe strijd aan. Een slechte geest. Ze komen samen tot niks.

En er zijn groepen waar een goede geest heerst. Ze doen moeite voor elkaar, zoeken elkaar op en staan voor elkaar in en samen bereiken ze veel moois. Een goede geest.

Zo wil ik spreken over de heilige Geest, de geest die van God komt en die Jezus heeft doorgegeven. Die Geest woont in ons en werkt dóór in onze manier van leven. Zo leren we samen om moeilijkheden aan te kunnen, tegenslag op te vangen, en vooral hoop houden, goede moed en plezier te zoeken.

Hét voorbeeld van een gemeente waar men het goed had met elkaar, lasen we in Handelingen 4. Een ideaalbeeld; een gemeenschap zonder trammelant. Ze delen alles met elkaar, er is eendracht, niemand lijdt gebrek. Er is geen individueel bezit. Alles wat ze hebben, wordt samengevoegd en gedeeld naar behoefte.

Nou weten we dat in het boek Handelingen ook beschreven wordt, dat er toch conflicten waren, botsingen; het ging er niet altijd even heilig aan toe. Paulus en Barnabas krijgen gedoe met elkaar. Ze besluiten elk een eigen kant op te gaan, het conflict niet op de spits te drijven en dat brengt rust. Na jaren komen ze weer bij elkaar en kunnen dan beter met hun verschillen omgaan.

Maar toch is die eerste gemeente voorbeeldig. En het roept de vraag op wat de gemeente, u als gemeente, maar het geldt voor elke kerk, wat u met elkaar deelt, wat van elkaar is, waar je samen zorg voor draagt?

Wat hebt u samen als mensen van de kerk? Een kerkgebouw, zonder subsidie, zonder overheidsbijdragen samen opgebracht!

En juist daarom zo pijnlijk als dat niet langer in stand gehouden kan worden.

Misschien hebt u mensen in vaste dienst, een dominee, een koster of krijgen bepaalde vakmensen een vergoeding voor geleverde diensten?

En er is vast een royale groep vrijwilligers. U weet, de kerken in Nederland vormen de grootste vrijwilligersorganisatie! Dat is uniek. Dat hebben we dan toch maar met elkaar!

Ja, er is krimp, ik weet het. Maar dit voorbeeld uit Handelingen kan ons opnieuw bewust maken van wat er gemeenschappelijk kan worden gedeeld. En vooral in welke geest dit kerk-zijn gestalte krijgt, een geest van hoop en goede moed. Samen de tuin bijhouden, samen een maaltijd koken voor wie alleen is, met jongeren erop uit als het even kan... enfin, u vult het zelf vast in. Op die manier is de kerk ook van maatschappelijk belang. O, het haalt de krant niet, maar daarom is het unieke zuurstof voor de samenleving.

Gemeente, Nikodemus wist zich eerst geen raad met wat Jezus had gezegd over opnieuw geboren worden. Maar het valt mij op, dat het hem toch moet hebben geraakt. In Johannes 7 lees ik hoe hij het opneemt voor Jezus in een discussie met hogepriesters en andere Farizeeën. En later, als Jezus begraven is, gaat Nikodemus naar het graf om Jezus de laatste eer te bewijzen. Niet meer in de nacht, maar gewoon op klaarlichte dag.

Hij heeft blijkbaar toch iets van het echte, waarachtige leven gevoeld in wat Jezus allemaal had gezegd en gedaan, het leven zoals God dat van oorsprong moet hebben bedoeld. En dat je als het ware opnieuw geboren moet worden om het te zien.

Zou in de viering van de Maaltijd van onze Heer daar soms iets van kunnen doorklinken? Samen eten van het brood en drinken van de wijn, gemeenschapszin als voorbode van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde? Zoals de cantorij zal zingen in het tafelgebed:

Bind ons samen tot een lichaam,
met handen die gerechtigheid doen
en voeten die gaan op de weg van de vrede.

Amen.